

Inhoudelijke verantwoording peutervoorzieningen 2022

Inleiding

Voor u ligt de inhoudelijke verantwoording voor de peutervoorzieningen in Tilburg die onderdeel waren van de Kinderopvanggroep in 2022.

In 2022 konden Tilburgse peuters tussen de 2 en 4 jaar terecht op een van de peutervoorzieningen van de Kinderopvanggroep. Ieder kind in Tilburg kon in 2022 in principe maximaal twee dagdelen van 5,5 uur per week naar een peutervoorziening. Alleen zogenaamde doelgroepkinderen konden voor één extra (volledig gesubsidieerd) dagdeel van 5,5 uur terecht op een peutervoorziening. Onder doelgroepkinderen verstaan we kinderen waarbij de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) een indicatie heeft afgegeven. Door het aanbieden van één extra dagdeel op een peutervoorziening krijgen deze kinderen extra ondersteuning.

Ieder kind heeft recht op gelijke kansen om zich te ontwikkelen en een goede voorbereiding te krijgen op de basisschool. De Kinderopvanggroep vindt het belangrijk dat alle kinderen uit een wijk samen spelend kunnen leren, ongeacht hun achtergrond. De peutervoorzieningen van de Kinderopvanggroep zijn gelegen in vrijwel alle wijken van Tilburg. Op de locaties wordt intensief samengewerkt met basisscholen en andere samenwerkingspartners in de wijk.

Hieronder komen achtereenvolgens aan de orde: de pedagogische visie op basis waarvan de Kinderopvanggroep peutervoorzieningen aanbiedt en een kwalitatieve verantwoording van het werk in de peutervoorzieningen.

I. Pedagogische visie

Binnen een peutervoorziening staan plezier in spel en het ontmoeten van leeftijdsgenoten centraal. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en willen contact maken met andere volwassenen en kinderen. In een peutervoorziening krijgen kinderen alle ruimte om zich sociale vaardigheden eigen te maken, waarna zij trots zijn op wat ze geleerd hebben en kunnen. We stimuleren gericht de ontwikkeling van de peuters op allerlei gebieden: beweging, expressie, taal, voelen, luisteren etc. Daartoe hebben we de zeven kind competenties waaraan we aandacht besteden, in eigen woorden vertaald:

1. Kijk, ik mag er zijn
2. Kijk, wij doen het samen
3. Kijk, ik ben een lief, goed kind
4. Kijk, ik kan het zelf, het lukt me
5. Kijk, ik voel, denk en ontdek
6. Kijk, ik kan het zelf zeggen
7. Kijk, ik kan dansen, zingen en iets maken

Naast het leren van volwassenen en andere kinderen wordt op een peutervoorziening een leerrijke omgeving aangeboden. De inrichting en het interieur fungeren als de derde pedagoog.

Pedagogisch werkplan op locatie

De Kinderopvanggroep hanteert een algemeen pedagogisch beleidsplan. Aanvullend hierop heeft ieder kindercentrum (of zelfstandige peutervoorziening) een eigen pedagogisch werkplan, waarin bijvoorbeeld het dagprogramma, de aanpak en ouderbetrokkenheid zijn omschreven. We nemen als uitgangspunten de vier pedagogische basisdoelen uit de Wet Kinderopvang:

1. Samenwerking met ouders
2. Bieden van emotionele veiligheid
3. Overdragen van waarden en normen
4. Verwerven van sociale en persoonlijke competenties

VVE: Voor- en Vroegschoolse Educatie

Conform de kwaliteitseisen¹ van de gemeente Tilburg voor de peutervoorzieningen wordt op alle Tilburgse peutervoorzieningen van de Kinderopvanggroep gewerkt met één van de NJI-erkende VVE-programma's *Uk en Puk*, *Piramide* of *Startblokken*. Nieuwe medewerkers die nog niet beschikken over een VVE-certificaat zijn in 2022 geschoold in een van bovengenoemde VVE-methoden middels een training bestaande uit twaalf dagdelen. Daarnaast beschikken alle pedagogisch professionals die ingezet worden op de peutervoorziening over taalniveau 3F (lezen en spreken). Om de kwaliteit van de VVE te waarborgen heeft iedere peutervoorziening een scholingsplan. In dit scholingsplan is opgenomen welke scholing en deskundigheidsbevordering er plaatsvindt. Voor enkele scholingen is daarbij gebruikt gemaakt van het aanbod op de Ontwikkelacademie. Enkele voorbeelden van scholing en deskundigheidsbevordering die in 2022 hebben plaatsgevonden zijn: scholing in de VVE methode of verdieping op onderwerp, Ouderbetrokkenheid en mentorgesprekken op het KDV, meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, KIJK! 0-7 jaar, Gezonde Coach.

In 2022 is het besluit genomen om voor alle VVE locaties binnen de organisaties over te stappen naar de methode Startblokken. Deze methode sluit beter aan bij de pedagogische visie van de Kinderopvanggroep. Vanuit het werken met Startblokken sluiten thema's goed aan bij de belevingswereld van kinderen van 2-4 jaar en er wordt gebruik gemaakt van echte materialen in het spel. Er is een implementatieplan gemaakt in samenspraak met de trainers VVE 'Op weg naar Startblokken'. Fasegewijs zal dit in 2023-2024 worden uitgevoerd en is onderdeel van het opleidingsplan van de locaties.

Als gevolg van de coronarichtlijnen aan het begin van het jaar zijn er geplande scholingen deels niet door kunnen gaan of hebben in aangepast vorm plaatsgevonden. Bijvoorbeeld door het volgen van Webinars.

Alle pedagogisch professionals zijn in 2022 gecoacht op de uitvoering van de pedagogische praktijk en VVE, onder andere in de vorm van Video Interactiebegeleiding. De pedagogisch coach heeft de pedagogisch professionals extra ondersteund in de uitvoering van de coronarichtlijnen. Zoals op het gebied van alternatieve oudercontacten, hygiëne en 1,5 meter richtlijnen voor volwassenen. Ook is er in 2022 veel aandacht geweest voor inrichting van de verschillende speelplekken met passend spelmateriaal.

In de zomervakantie is er vanuit eigen middelen van de organisatie twee weken extra VE aanbod gerealiseerd voor de doelgroep peuters. Dit heeft plaatsgevonden bij de locatie Kc Dirigent, kc Symfonie en kc Vlashof in Tilburg Noord, kc Zuid, kc Mees en kc Koningshaven in Tilburg Zuid, kc Rendierhof, kdv Wandelbos in Tilburg West, kdv Vijfhoeven, peuteropvang Poorten en peuteropvang Den Bijstere in Oud Noord, kc Reeshof en kdv Huibeven, kdv Boemerang in de Reeshof. Door de goede voorbereiding, waarbij we tijdig ouders hebben geïnformeerd is de deelname van peuters aan de zomerschool veel hoger geweest dan in 2020 en 2021. Kinderen en ouders die gebruik hebben gemaakt van dit extra aanbod VE in 2022 waren wel heel tevreden. Ook is er extra aandacht geweest voor de betrokkenheid van ouders door het verstrekken van pakketjes met materialen waarmee ouders in de vakantieperiode zelf activiteiten met hun kind konden doen.

In 2022 is op alle VVE groepen extra aandacht geweest voor Gezonde Kinderopvang, bij voorbeeld door mee te doen met de Nationale Groenten en Fruit dag en activiteiten in samenwerking met JOGG.

Observeren van peuters

Op de peutervoorzieningen worden peuters regelmatig geobserveerd om te weten te komen of ze zich prettig en veilig voelen en om in beeld te krijgen hoe ze zich ontwikkelen. Alle

---

¹ *Kwaliteitskader kindgebonden financiering VVE peutervoorzieningen 2022*

peutervoorzieningen van de Kinderopvanggroep werken met het kind volgsysteem *KIJK! 0-7 jaar*. De pedagogisch professionals bespreken hun bevindingen in een jaarlijks oudergesprek. Veel basisscholen werken met *KIJK! 0-7 jaar*, en ook andere kind volgsystemen die op de basisschool gebruikt worden sluiten goed aan op *KIJK!*.

Zwaarbelaste peutervoorzieningen

We spreken over zwaarbelaste peutervoorzieningen als er sprake is van:

- meer dan 50% peuters met een doelgroep indicatie;
- naast de doelgroep indicatie ook veel / meerdere peuters met een complexe zorgvraag;
- veel contact met externen;
- intensief contact met ouders;
- aanpassing nodig van het werken met een VVE programma

Al langere tijd merken we dat er bij een aantal peutervoorzieningen sprake is van een zware belasting van de pedagogisch professionals, terwijl we juist deze groepen willen helpen. Veel kinderen in de groep met complexe ondersteuningsbehoeften vragen vaak meer en iets anders dan het team kan bieden.

Er is al veel geprobeerd de afgelopen jaren (denk aan: extra scholing, inzet pedagogisch coach, tijdelijke verkleining van de groepsgrootte), maar het lukte nog onvoldoende om een evenwichtige personele bezetting te realiseren die aansluit bij de problematiek die speelt bij de kinderen en ouders van deze locatie(s). Daarom hebben we in 2022 besloten om te gaan werken met een pedagogisch didactisch specialist. Deze specialist, die beschikt over een HBO werk-en denkniveau en met ervaring met kinderen met een ondersteuningsbehoefte, werkt samen met de pedagogisch professional op de groep. Door het aannemen van pedagogisch didactisch specialisten verwachten we beter te kunnen aansluiten bij de behoeften van het kind, de ouders en het team. Medio 2022 zijn we gestart met de werving van deze nieuwe functie. Eind 2022 waren er 5 pedagogisch didactisch specialisten en begin 2023 zullen er nog 8 starten. Voor het monitoren van de resultaten van de inzet van pedagogisch didactisch specialisten hebben we naast het gebruik van interne instrumenten ook contact gezocht met mevrouw Pauline Slot van de UvU over de mogelijkheden van monitoring vanuit wetenschappelijk perspectief. De gesprekken hierover lopen nog.

I. Kwalitatieve verantwoording

Hieronder komt achtereenvolgens aan de orde: inzet van pedagogisch coaches, samenwerking met ouders, samenwerking in de buurt en de harmonisatie.

Inzet van pedagogisch coaches

Op alle geregistreerde VVE locaties binnen de Kinderopvanggroep in Tilburg zijn in 2022 pedagogisch coaches ingezet op de groepen waar peuters van 2 tot 4 jaar worden opgevangen. De pedagogisch coaches dragen bij aan de verbetering van de kwaliteit van (het handelen) van de pedagogisch professionals. Tevens hebben zij een taak in de ondersteuning bij de uitvoering en bewaking van de gestelde VVE-eisen.

Samenwerking met ouders

Ouders spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van hun kind. Op alle peutervoorzieningen worden mogelijkheden geboden voor ouders om mee te denken en mee te doen, omdat een goede samenwerking met ouders het kind ten goede komt. Op een peutervoorziening wordt vaak de basis gelegd voor Ouderbetrokkenheid. Voor veel ouders is het een spannend moment als hun kind voor het eerst naar een peutervoorziening gaat. De peutervoorzieningen hebben daarom een belangrijke rol om ouders vertrouwen te geven en er samen met de ouders voor te zorgen dat een kind zich

prettig voelt en goed kan ontwikkelen. Een peutervoorziening is een laagdrempelige vorm van opvang dicht bij huis.

Ouderbetrokkenheid is ook onderdeel van VVE en het Integrale Locatieplan. Het locatiegerichte ouderbeleid is onderdeel van het pedagogisch werkplan en borgdocument VVE van iedere locatie. Samen met ouders wordt dit op de peutervoorzieningen op verschillende manieren vorm gegeven. In 2022 hebben hiertoe verschillende activiteiten plaatsgevonden, zo is er voorlichtingsmateriaal uitgereikt om ouders goed te kunnen informeren over een peutervoorziening en VVE en , zijn er extra materialen aangeschaft voor ouders om ook thuis samen met hun kind met de VVE-thema's bezig te kunnen zijn. Door de coronarichtlijnen zijn er helaas in mindere mate fysieke ouderbijeenkomsten op locatie aangeboden, met name in het eerste kwartaal van 2022.

Individuele contacten met ouders

Voorafgaand aan de plaatsing op een peutervoorziening voeren ouders een individueel gesprek met de pedagogisch professional (mentor van het kind) van de peutervoorziening. Er worden zaken rond het kind besproken en er worden afspraken gemaakt over de wenperiode. Ouders krijgen schriftelijke informatie over de locatie en de ouderactiviteiten. Over het algemeen vindt er na de wenperiode een kort gesprek plaats tussen ouder en pedagogisch professional (mentor). Veel ouders maken gebruik van het moment van het brengen of halen van hun kind om met de pedagogisch professional te praten. Is er meer tijd nodig om iets te bespreken, dan wordt er een aparte afspraak gemaakt.

Gedurende het hele jaar worden kinderen geobserveerd door de pedagogisch professionals van de betreffende groep. Minimaal een keer per jaar krijgen ouders een uitnodiging voor een oudergesprek, waarbij de ontwikkeling van hun kind wordt besproken. Ter voorbereiding op dit gesprek is er in 2022 gebruikt gemaakt van de observaties en registratie in *KIJK! 0-7 jaar*. Het overdrachtsformulier in *KIJK! 0-7 jaar* wordt als overdrachtsformulier gebruikt voor alle kinderen op voorschoolse voorzieningen ten behoeve van de overdracht naar de basisschool. Ook dit wordt besproken met de ouders.

Oudercommissie

Het streven is dat alle peutervoorzieningen een eigen oudercommissie hebben. Oudercommissies worden geïnformeerd over de dagelijkse gang van zaken op de locatie, maar ook over de ontwikkelingen binnen de Kinderopvanggroep en hen wordt advies gevraagd op ontwikkelingen binnen een peutervoorziening zoals deze vast zijn gelegd in de Wet Kinderopvang. De oudercommissie vertegenwoordigt de betreffende groep ouders wanneer er vragen, opmerkingen, ideeën en/of klachten zijn.

Een groot deel van de peutervoorzieningen hebben daadwerkelijk een oudercommissie.

De Kinderopvanggroep stimuleert ouders actief ouders tot deelname aan oudercommissies. Dit doen we door ouders te informeren bij de intake, maar ook via de nieuwsbrieven per locatie en via de website van de locatie. Op sommige locaties is het echter nog niet gelukt om ouders te vinden om deel te nemen aan de oudercommissie; het blijft tenslotte een vrijwillige keuze van ouders om zich hiervoor al dan niet beschikbaar te stellen.

Activiteiten met ouders

De coronarichtlijnen hebben ook begin 2022 een grote impact gehad op de oudercontacten. Het vertrouwde dagelijkse contact bij de haal- en brengmomenten heeft noodgedwongen in een andere vorm plaatsgevonden. Rondom de coronarichtlijnen en ontwikkelingen daaromtrent is er frequent gecommuniceerd met ouders. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van het ouderportaal Kidsadmin. De waardering van ouders voor deze communicatie was groot. De fysieke overleggen en bijeenkomsten zijn gaandeweg weer opgepakt toen de coronarichtlijnen dit toelieten. Nog meer dan anders zijn er pakketjes gemaakt voor ouders met uitleg over een thema en materialen om thuis activiteiten te kunnen doen. Na de zomervakantie hebben de ouderbijeenkomsten rondom vieringen en thema's weer fysiek plaats gevonden.

In 2022 heeft er een klanttevredenheidsonderzoek plaatsgevonden. Wij zijn enorm trots dat de ouders van de kinderopvanglocaties (waaronder ook de peutervoorzieningen) een gemiddeld waarderingcijfer van 8,4 hebben gegeven.

Samenwerking in de buurt

Basisscholen:

Alle peutervoorzieningen werken samen met de basisscho(o)l(en) in de wijk. In het kader van de doorlopende lijn is er periodiek (voortgangs-)overleg tussen de directeur van de basisschool en de directeur van de peutervoorziening en tussen de leerkrachten van de onderbouw en de pedagogisch professionals van de peutervoorziening.

Er vindt overdracht plaats van alle kinderen naar de basisscholen. Bij doelgroepkinderen is dit een zogenaamde 'warme' overdracht. Bij alle kinderen wordt minimaal het overdrachtsformulier in kind volgsysteem KIJK! 0-7 jaar gebruikt.

Door de coronarichtlijnen was het in 2022 helaas beperkt mogelijk op de peutervoorzieningen om activiteiten samen met de basisschool voor te bereiden en uit te voeren, bijvoorbeeld rondom de Kinderboekenweek, voorleesdagen en vieringen. Dit is na de zomervakantie gaandeweg weer opgepakt.

GGD (JGZ) en Toegang

In veel wijken bezoeken de jeugdverpleegkundigen een peutervoorziening of verzorgen er een inloopspreekuur. Ze kunnen op verzoek ook speciale voorlichtingsavonden organiseren voor ouders over bepaalde onderwerpen. Daarnaast hebben we een interne zorgstructuur. Een directeur kan een Intern Kindergericht Overleg (IKO) aanvragen. Dit is een overleg binnen de Kinderopvanggroep waarin individuele kinderen worden besproken die extra zorg nodig hebben of waarbij we opvallend gedrag constateren. De gemeente Tilburg heeft haar zorgstructuur vastgesteld onder de naam Toegang. Concreet betekent dit dat we voor concrete ondersteuningsvragen ouders ook naar de zorgprofessionals van Toegang kunnen verwijzen.

Op het gebied van kinderen met een extra zorgvraag is samenwerking met ouders en zorgpartners essentieel. Alle locaties van de Kinderopvanggroep werken samen met de GGD 0-4 jaar, een belangrijke partner wanneer het gaat om preventieve ontwikkelingsgerichte adviezen. Andere partners zijn Contour de Twern, Instituut voor Maatschappelijk Werk, Kentalis, Bibliotheek en Loket Vroeghulp.

Alle peutervoorzieningen binnen de Kinderopvanggroep hebben een signalerende rol wanneer het gaat om kinderen met moeilijke thuissituaties vanwege ziekte van ouders, financiële problemen of verwaarlozing en mishandeling. Deze kinderen vragen uitgebreidere zorg, waarbij nauw wordt samengewerkt met zorgpartners.

Ook in 2022 zijn binnen de gemeente Tilburg in het kader van 'versterken kinderopvang' intern begeleiders ingezet binnen kinderopvanglocaties (waaronder alle peutervoorzieningen). Zij ondersteunen pedagogisch professionals en ouders bij kinderen met een zorgvraag.

Integrale locatieplannen

Binnen de gemeente Tilburg is de ambitie dat alle kinderopvangorganisaties op wijkniveau middels integrale locatieplannen vormgeven aan de wijkambities. Het initiatief tot het maken van de integrale locatieplannen ligt bij de directie van de basisscholen en kinderopvangorganisaties, in samenwerking met de andere partners in de wijk. Daar waar deze samenwerking al een goede basis had of vanzelfsprekend was door de nabijheid van scholen en kinderopvangorganisaties gaat dit proces vanzelfsprekender dan in andere wijken. In 2022 is gebleken dat samenwerking vanuit de methodiek van Integrale locatieplannen een proces is wat op verschillende niveaus en tijdspaden plaatsvindt. De resultaten die hierin zijn bereikt bij de verschillende peuterlocaties zijn dan ook divers. Mede als gevolg van de coronarichtlijnen hebben gesprekken hierover slechts beperkt of op alternatieve manier plaatsgevonden.

Harmonisatie

Met ingang van 1 januari 2018 is de *Wet Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzaalwerk* ingegaan. Concreet betekent dit dat vanaf 1 januari 2018 een aanbod van peutervoorzieningen in Tilburg is gecreëerd op basis van het *Tilburgs Kwaliteitskader*.

Peutermonitor

In 2022 is de peutermonitor, welke is ontwikkeld door InnovatieNul13, verbeterd. Dit instrument wordt gebruikt voor tussentijdse financiële verantwoording. Wij vinden het jammer dat ook in 2022 het gebruik van de peutermonitor nog steeds niet meer zicht geeft op de effecten van de harmonisatie en het bereiken van (doelgroep)peuters.

Tenslotte

Integratie

Al onze kinderopvanglocaties zijn in 2022 geregistreerd als VVE-locaties. Ook nieuwe locaties die we openen, registreren we als VVE-locatie. Het aantal groepen waar VVE-peuteropvang wordt aangeboden binnen de Kinderopvanggroep neemt daarmee nog steeds toe. Hierdoor hebben ouders maximale keuzevrijheid bij het kiezen van een passende voorziening. Ouders kiezen daadwerkelijk ook om gebruik te maken van VVE-opvang in groepen op een kinderdagverblijf, iets wat in de jaren daarvoor voor niet-werkende ouders niet tot de mogelijkheden behoorde. Ze konden toen immers alleen gebruik maken van de diensten bij de reguliere peuterspeelzalen. Ook de keuze om te gaan werken met een -in de reguliere kinderopvang gebruikelijke dagdeelomvang van 5,5 uur per dagdeel- heeft daar positief aan bijgedragen.

Bijkomend voordeel is ook dat ouders die (her-)starten op de arbeidsmarkt voor hun kind niet meer hoeven te kiezen voor een andere voorziening die de combinatie van arbeid en zorg wel faciliteert.

Op basis van een wijziging van het Besluit kwaliteitseisen VVE moeten gemeenten met ingang van 1 augustus 2020 voldoen aan de verruiming van het gesubsidieerde aanbod VE voor doelgroep peuters VE naar 960 uur voor peuters van 2,5-4 jaar.

Dit betekent dat KO-organisaties die in Tilburg VE aanbieden, sinds 1 januari 2021 verplicht een VE aanbod moeten realiseren van 960 uur aan doelgroep peuters in de periode 2,5-4 jaar. De 960 uur VE wordt als volgt berekend 16 uur per week, gedurende 40 weken, gedurende 1,5 jaar = 16 x 40 x 1,5 jaar = 960 uur.

Helaas hebben we ook in 2022 gezien dat het gekozen scenario als gevolg heeft dat daarmee de integratie van niet-werkende ouders en ouder met werk en doelgroep- en niet doelgroepkinderen stagneert of zelfs belemmerd wordt. Het aanbieden van 3 (ochtend) dagdelen van 5,5 uur sluit niet aan bij de vraag van ouders.

Vanuit de Kinderopvanggroep hebben we de ervaringen met het gekozen scenario gedeeld in de werkgroep Kwaliteitskader VVE en werkgroep financiering peutervoorzieningen.

Tilburg, 24 april 2023

Namens Kinderopvanggroep B.V.

Stichting Xpect Primair	Stichting Opmaat groep	Stichting Tangent, Palet van bassisscholen
Namens deze A. B. Plagmeijer	Namens deze A.M.B. Martens	Namens deze M.A.F.H. van den Hoven